

Branko Hrvatín, predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske

Poštovani Predsjedavajući, poštovane kolegice i kolege, ova tema o kojoj danas raspravljamo vrlo je osjetljiva. Pokazali su to samo dva izlaganja nakon uvodničara i kad u ovako cijenjenom domu od akademika čujemo da je generalno moguće sumnjati u sve suce i sudbenu vlast onda to nije dobra poruka koju šaljemo. Kasnije ću to obrazložiti. Dozvolite mi da kažem da sudbenoj vlasti svake zemlje pripada središnja uloga u osiguranju i ostvarenju zaštite temeljnih prava i sloboda građana. Sudovi kroz rad sudaca trebaju provoditi i ispuniti ovaj iznimni zadatak i kroz ostvarenje jedinstvene primjene prava na sve građane bez ikakvih diskriminacija, odnosno bez ikakvoga pogodovanja bilo kome. Stoga građanima treba osigurati pravo na pošteno suđenje pred neovisnim i nepristranim sudom. Znači to da sud kroz svoje suce mora u svakom predmetu suditi samo na temelju činjenica koje savjesno i objektivno utvrdi i na njih nepristrano i stručno primijeni određenu normu. Dakle, znači to suditi bez ikakvih simpatija, predrasuda, ograda prema bilo kome u postupku, a posebice izvan svakog koruptivnog utjecaja koji će poništiti ovako zahtjevno zakonito suđenje. Ostavljajući u ovoj prilici po strani moguće ostale negativne čimbenike utjecaja na postupanje suca u konkretnom predmetu, sada naglašavam posebno osjetljivo pitanje korupcije. Korupcija je u bilo kojem od označenih segmenata, a vidjeli smo ih u prezentaciji Nacionalnog programa suzbijanja korupcije, iznimno važna i posebno osjetljiva tema koja zahtijeva detaljnu raspravu i razradu pa tako i u pravosuđu. Ja ću se ograničiti kao čelnik sudbene vlasti na sudbenu vlast. Ovo nije prilika za takvu detaljnu razradu, ali pokušat ću ukazati barem na neke od temeljnih okvira koji se odnose na sudbenu vlast i korupciju, svjestan da nedorečenost koja je nužna u ovakvom općenitom pregledu može biti i iznimno opasna s obzirom na predmet rasprave. Danas se temi korupcije pristupa otvoreno, koristeći pri tome razne pokazatelje koji, budimo i u tome otvoreni, mogu biti i neprecizni, nepouzdana, ali i takvi mogu biti pomoć koja ukazuje na postojanje pojave koja je tu i koju mi u sudbenoj vlasti priznajemo. Zato treba jasno izraziti stajalište da o korupciji uopće, ali i konkretno u sudbenoj vlasti treba otvoreno raspravljati, ali naglašavam pri tome kroz što objektivniju raspravu lišenu pokušaja stvaranja zaključaka sa snagom aksioma, sa snagom apsolutne istine o sveopćoj korupciji iako takvi zaključci nemaju podlogu u prikazanim činjenicama i ne možete me uvjeriti u generalnu tvrdnju o potpunoj i sveopćoj korupciji u sudbenoj vlasti. Moram pri tome biti izričit, da ne bi pri tome bilo kakve zabune, da stajalište o tome da se o korupciji u sudbenoj vlasti može govoriti samo kroz konkretno utvrđene i dokazane slučajeve korupcije znači pogrešno zatvaranje te teme i zatvaranje očiju pred problemom koji objektivno postoji, a mogu se čuti i takvi pristupi. Teza da je sudbena vlast osjetljiva i treba oprezno pristupiti toj temi samo kroz dokazane slučajeve jest pogrešna. Međutim, usudio bih se reći i grubo prepravljavanje nekih činjenica i izvještaja još je opasnije. Ukazat ću na konkretan primjer od prije nekoliko dana. Ako se iz izjava koja je data od *Transparency Internationala* Hrvatska pri prikazu podataka o prikupljenim prijavama građana, a citirat ću je (to je dano u listu kao citat): "...to ne znači da je sudstvo najkorumpiranije, ali pokazuje da stanje nije dobro...", izvlači jasan urednički naslov pod kojim se izvještaj objavljuje "Sudstvo je najkorumpiranije". Tada takav medijski pristup i poruka koja je odaslana građanima po mom skromnom mišljenju nije objektivna, ne čini objektivnu raspravu već može učiniti teško popravljivu štetu. Danas smo čuli, u ovoj prostoriji, upravo takovu tvrdnju, sudstvo je najkorumpiranije. Može se navesti čitav niz primjera – tekućih primjera - koji ukazuju na potrebu odgovornosti u izjavama o ovako osjetljivom pitanju. Međutim, i takvi načini su dobri načini ukoliko ukazuju na problem, ukoliko ukazuju da smo svjesni činjenice da i takav problem moramo rješavati i mi ćemo u sudbenoj vlasti tome i pristupiti. Stoga kao čelnik tako negativno ocjenjene vlasti želim reći tri stvari. Prvo, da ćemo poticati i otvarati argumentirane rasprave o korupciji u sudstvu i u svakom slučaju ih nikada nećemo zatvoriti. Drugo, mjere koje će sprečavati opasnost od nastale korupcije i koje će onemogućavati svaku buduću korupciju - potencijalnu korupciju razvijat ćemo i provoditi. Treće, mjere koje će otkrivati korupciju stalno i konkretno ćemo provoditi. U cijelosti podržavam tezu koja je iznesena u Nacionalnom programu suzbijanja korupcije da upravo dugo trajanje

postupaka velikog broja neriješenih predmeta pred sudovima izaziva, potiče i produbljuje nepovjerenje u konkretnog suca i konačno, u samu sudbenu vlast. Vrhovni sud Republike Hrvatske je jasno i neposredno svim sucima – neposredno kažem svim županijskim i općinskim sudovima kroz moje riječi kao predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske i riječi sudske uprave Vrhovnog suda Republike Hrvatske prenio poruku da samo žurno smanjenje broja starih neriješenih predmeta i nastavak ažurnog postupanja i dovršenja ostalih neriješenih predmeta može dovesti do vraćanja povjerenja u sudbenu vlast, ali isto tako i do stvaranja uvjeta za razotkrivanje mogućih koruptivnih slučajeva. Smanjenjem broja neriješenih predmeta i uspostavljanjem standarda trajanja postupaka stvorit će se uvjeti za maksimalnu mogućnost uočavanja nepravilnosti što je samo po sebi već jedan preduvjet koji će dovesti do prevencije i suzbijanja korupcije. Premijer je danas rekao ne krećemo od nule. Mogu vas izvijestiti da je Vrhovni sud Republike Hrvatske već u listopadu 2005. god. započeo i do kraja veljače ove godine dovršio određene mjere koje je evo i Vlada Republike Hrvatske navela u ovom nacionalnom programu. O njima sam govorio i prilikom obrazlaganja Strategije reforme pravosuđa. Sada dozvolite mi samo kratko. Prvo, Vrhovni sud Republike Hrvatske analizirao je konkretnu opterećenost svih općinskih i županijskih sudova i već rasporedio neriješene predmete s onih sudova koji su preopterećeni i ne mogu udovoljiti i ovim standardima o trajanju postupaka, koje stavljamo pred sebe, da se ti predmeti riješe u razumnom roku i prenio ih je na one sudove koji su manje opterećeni. Što je cilj? Cilj je u što kraćem razdoblju riješiti upravo taj problem starih predmeta. O tome smo izvijestili djelomice javnost, ali moram isto tako reći da smo iz javnosti putem medija dobili i poruke koje uglavnom dolaze iz odvetničkih redova ili ne znam već od kuda da se baš i ne raduju ovoj mjeri. Nadalje, Vrhovni sud Republike Hrvatske je prikupio i analizirao podatke o kadrovskoj popunjenosti i potrebama navedenih općinskih i županijskih sudova i usporedio ih s tekućim, kontinuiranim, prilivom predmeta, te Ministarstvu pravosuđa dostavio, podatke i upozorio na konkretne potrebe na pojedinim sudovima za sucima i sudskim savjetnicima. Treće, na svakom od općinskih i županijskih sudova utvrđen je ukupan broj starih predmeta ali ne samo po sudu već po sucu te uz točnu oznaku poslovnog broja svakog od tih starih predmeta i to prema danu započinjanja postupka. Izrađeni su planovi rješavanja prvenstveno tih predmeta u sudovima. Izrađen je sustav kontinuiranog praćenja rješavanja ovih predmeta i to ne samo za sud kao što se navodi u Vladinom programu nego ponovo i po sucu. Predviđen je, doista učestali, ritam kontrole i evaluacije ovog programa kroz svaka tri mjeseca. Prva kontrolna točka je 31. ožujka ove godine, znači moći ćemo nešto o rezultatima izvijestiti oko 10. travnja ove godine. Četvrto, Vrhovni sud Republike Hrvatske je već u cijelosti ustrojio sustav objave svih svojih odluka. U posljednjih nekoliko mjeseci uspjelo se osigurati vrlo brzo objavljivanje donešenih odluka. U onim ozbiljnijim kaznenim stvarima to je uvijek bilo u kratkom roku, sada i sve odluke idu na web stranicu u kratkom vremenu po otpremi i mogu se analizirati, mogu se vidjeti. Taj sustav je prvenstveno namijenjen struci koja se u svakom trenutku može obavijestiti o stajalištu Vrhovnog suda Republike Hrvatske koji je izražen u odlukama ali i općoj javnosti koja na taj način kroz ovaj sustav može pratiti konkretne odluke, konkretnih sudaca u konkretnim predmetima. U planu je da i Visoki trgovački sud Republike Hrvatske prihvati takve objave svojih odluka, a nadam se da ćemo isto s vršiteljem dužnosti predsjednika dogovoriti i provesti u vrlo kratkom roku. Buduće aktivnosti Vrhovnog suda Republike Hrvatske u provedbi ovih antikorupcijskih mjera usmjereni su na osiguranje transparentnosti. Kroz transparentnost i samo kroz nju, a naveo sam i neke njezine elemente dovest ćemo do toga da se izbjegne ova paušalna sumnja u sudstvo koja definitivno ima određene podloge u dugom trajanju postupaka. Međutim, ono što bih želio naglasiti kao konkretan prijedlog nakon što sam si oprostite dao i malo oduška, malo sam možda preemotivno govorio, ali ovo je takva tema i sudstvo je upravo čini mi se najosjetljiviji segment, a prof. Horvatić je rekao zašto je to tako. Ako mi dozvolite malu digresiju i ako ga smijem dopuniti u njegovom tom briljantnom dijelu – sud za razliku od zdravstva o kojem smo isto tako nešto čuli rješava spor stranaka. Ja ću ga otvoreno nazvati sukob stranaka jer u tom sukobu vjerujte mi ne biraju se sredstva. Ne biraju se sredstva prije početka sudskog postupka, ne biraju se sredstva za vrijeme trajanja postupka i vjerujte mi ne biraju se sredstva nakon donešenog postupka. Zbog toga u tome dijelu treba i ove antikorupcijske programe i podatke s kojima raspolažemo i u tom pravcu vagati i

ocjenjivati. Nešto konkretno o propisima i njihovoj lošoj kvaliteti – propisi iako loši nisu opravdanje za potencijalnu korumpiranost u sudstvu, međutim nedorečenosti ili nepotpunost propisa sve je više, a svjedoci smo nažalost da dosta zakona koji su doneseni o reguliranju određene materije o samoj toj materiji je govore nedorečeno. Tako, donosimo zakon i reguliramo specifično pravno pitanje ili područje i podnormiramo ga, i to ne neku periferiju, izuzetak, nego temeljno pitanje zbog kojeg se propis i donosi. Tada dolazimo do sintagme koju volim spomenuti u tom kontekstu: "to će riješiti sudska praksa". Pogrešno. Zašto? Ako od jednog takvog pravnog pitanja koje je temelj za rješenje određenog spora ili vrste sporova, ovdje ću naglasiti ponovo onaj sukob stranaka, postoji spor već o primjeni propisa čiji je zadatak bio upravo regulirati taj odnos, otvara se izvor za stvaranje percepcije o mogućoj korupciji i ne samo percepcija nego i za pojavu potencijalne, moguće korupcije. Pitanje zašto je takav zakon donesen, i u takvom obliku ako nije razriješio to osnovno pitanje? I tu će Vrhovni sud kroz primjedbe još energičnije nastupati kroz svoja mišljenja opće sjednice i jasno objavljivati upravo svoje primjedbe kako bi se na vrijeme to moglo javnosti prikazati. Pa ako zakon bude donesen, bit ćemo barem u tome u mogućnosti reći, evo to je takvo pitanje na koje smo upozorili. Želim samo na kraju reći da doista ne nalazim da bi u ovom tekstu Vlade: a koji glasi: "Nitko nema argumenata ni razloga **generalno sumnjati u moral, poštenje i visoke kvalitete sudaca kao profesije.**", ova rečenica bila pogrešna, i ona apsolutno po meni stoji. Pogrešno je naprotiv od pojedinih mogućih primjera generalizirati i stvarati zaključak koji smo nažalost i ovdje čuli "pravosuđe je najkorumpiranije". Dozvolite mi samo da zaključim, sudac je samo običan čovjek koji ima iznimnu odgovornost. Ta odgovornost ne smije biti razlog za neko pravo kojeg nema niti smije imati... i to je pravac u kojem ćemo ići dalje.

Hvala lijepa.